

berding, att man aldrig definierade kriterierna för nazistiskt agerande eller nazistiskt språkbruk. Därmed kunde man aldrig fastställa entydigt om Atterberg hade agerat, skrivit eller talat nazistiskt – och därmed inte heller om man skulle kunna fastslå att han var nazistsympatisör. Den vagheten i bedömningen, tillsammans med Atterbergs egen argumentering om sin politiska okunnighet, ledde till frikännandet. Men i det svenska musik- och kulturlivet var han redan dömd som förlorare, inte minst för att en helt ny samhällspolitik och en helt ny estetik inom konstmusiken hade kommit till makten.

I studiens avslutning påpekar författaren att i stort sett samma kulturnationalistiska argumentering fanns under den studerade perioden i både Sverige och Tyskland. Den vitt spridda uppfattningen att ett nationellt musik- och kulturliv skulle bygga på en autentisk nationell identitet ledde Atterberg och flera andra till en frändskap med liktänkande kolleger i Tyskland. Men skillnaden var att kulturnationalismen i Tyskland ingick i en politisk diskurs där man legitimerade kulturnationalismen med rasbiologiska föreställningar. Atterbergs idoga arbete för musiken i kulturnationalistisk anda fick därmed en politisk dimension, antingen han var medveten om den kopplingen eller inte.

Petra Garberding ska äras för att hon vågat ta sig in i ett forskningsfält som hittills betraktats som musikvetenskapens. (Tyvärr finns ett antal onödiga skönhetsfläckar i hennes användning av musikaliska termer som lätt hade kunnat elimineras av en sakkunnig korrekturläsare.) Nya perspektiv på ett och samma problem – åtskilliga sådana finns i Garberdings avhandling – är alltid välkomna. En musikvetare reagerar dock för att kompositören Atterberg genomgående kallas nationalromantiker, en beteckning som vanligen ges åt den närmast föregående tonsättargenerationen. Till yttermera visso motsatte sig Atterberg själv det epitetet och föredrog benämningen ”nationalklassicist”.

Petra Garberding har genomfört sin studie med stor hängivenhet och med goda personliga förutsättningar. Resultatet har blivit en detalj- och nyansrik bok som ger ett viktigt bidrag till kunskapen om Musiksverige strax före och under andra världskriget – och som därför kommer att läsas med stort intresse av de forskare i skilda discipliner som är sysselsatta med prövningen av vårt lands relation till naziregimen. Huvuddelen av studien borde dessutom publiceras på tyska för att kunna fogas in i den intensiva forskning kring musiklivet under nazitiden som pågår i dagens Tyskland.

Förhoppningsvis fortsätter hon så snart som möjligt

sin forskning på detta tema och publicerar sina arbeten på både svenska och tyska. Det finns trots allt mycket kvar att göra.

Gunnar Ternhag, Falun

Pia Karlsson Minganti: *Muslima. Islamsk väckelse och unga muslimska kvinnors förhandlingar om genus i det samtida Sverige*. Carlsson Bokförlag, Stockholm 2007. 336 s. English summary. ISBN 978-91-7331-099-4.

Redan titeln på Pia Karlsson Mingantis avhandling ger en tydlig anvisning om vad läsaren har att förvänta sig av boken. Titeln är konstruerad av flera betydelsefulla ord som klargör författarens teoretiska utgångspunkter och val av empiri.

Att vi rör oss i samtidens Sverige står klart från första sidan i avhandlingen och att den som etnologisk och kulturvetenskaplig studie har människor och mänskligt handlande i förgrunden. Detta känns viktigt att påpeka som religionsvetenskaplig opponent och företrädare för en disciplin där just mänsklig agens alltför ofta kommit att stå i bakgrunden till förmån för tecknandet av historiska skeenden, terminologisk diskussion eller fokus på stora processer och förändringar. Med sin avhandling sträcker Pia Karlsson Minganti ut handen för en i genuin mening tvärvetenskaplig diskussion.

Studien bygger på intervjuer med nio huvudinformeranter och avhandlingen är i huvudsak strukturerad efter tematiken i de unga kvinnornas inbördes samtal och dialog med författaren. Materialet insamlades under ett gediget fältarbete under fem år, 1998–2002, då de nio huvudinformeranterna var mellan 18 och 25 år gamla. De karakteriseras som ”aktivt troende” och hade kopplingar till varandra genom olika muslimska ungdomsaktiviteter på riksplanet. Det fanns inga formella eller vänskapliga band mellan informanterna som kom från olika städer och områden i Sverige, och de framstår därför i avhandlingstexten som utpräglade individer dolda bakom sina anonymiserande pseudonymer. De har en blandad etnisk bakgrund men har alla kommit till Sverige som flyktingar under barndomen. Denna erfarenhet (och position i det svenska samhället, ”flykting”) samt engagemanget i muslimska väckelse- och ungdomsorganisationer utgör de minsta gemensamma nämnarna. Vi möter därför ”tjejerna”, som Pia Karlsson Minganti genomgående kallar sina informanter, i avhand-

lingen mellan det individuella livet och de kollektiva gemenskaperna.

Inledningskapitlet ger de teoretiska förutsättningarna och presenterar samtidigt empirin, vilket återspeglar den faktiska arbetsprocessen. Utgångspunkterna för det analytiska arbetet – såväl metodologiskt som teoretiskt – är flera. I grunden finns en kombinerad genus- och postkolonial teoribildning som tar fasta på hur dessa unga muslimska kvinnor i diaspora befinner sig i en flerfaldig minoritetssituation. Likväl är det aktörskap, delaktighet och förhandlingar som är Pia Karlsson Mingantis tematisering av materialet. Genom att betona att tjejnerna är praktiserande muslimer understryks att de genomlevt kriser av olika slag, tagit konsekvenserna därav och upplevt en religiös förändring. Men detta är inte en studie i psykologi eller av konventionella livshistorier; det aktiva ställningstagandet för islam och viljan att engagera sig i muslimska ungdomsorganisationer ses i avhandlingen väsentligen som en social positionering och som aktiva val som obönhörligen leder till kollisioner mellan genusordningar, maktstrukturer, förväntningar och uppmaningar.

Avhandlingen har en genomgående och välgenomtänkt diskussion i självreflexiv anda om röster, tolkningsföreträde och etiska överväganden. De unga kvinnorna befinner sig i ett spänningsfält mellan familjens traditionalism, purismen i väckelseislam och majoritetssamhällets explicita och implicita krav på svenskhet. Detta försätter dem i en utsatt position oavsett vilka val de fattar, oavsett vilka synliga eller osynliga strategier de väljer. Att vara huvudperson i en akademisk avhandling kan naturligtvis göra individen än mer sårbar. Pia Karlsson Mingantis långt drivna anonymisering av informanterna är därför ur ett etiskt och moraliskt perspektiv fullt förståeligt, men gör samtidigt att vitala element av avhandlingens analys blir ofullständiga. Studien håller en konsekvent – och väl genomförd – berättande ton med många och långa citat från informanterna. Denna empirinära metod står dock i kontrast till de individer vi kommer nära som "Noor" eller "Latifa", men vi saknar avgörande information om deras etniska bakgrund, deras vardagsmiljö (skola, utbildning) och de sociala rum de rör sig i. För läsaren blir det svårt att förstå var förhandlingarna verkligen äger rum, socialt och spatialt. Detta blir särskilt påtagligt då en av deras gemensamma nämnare är riksorganisationer som arbetar med offentlig verksamhet och också presenterar sin verksamhet på internet. Vidare saknas informanternas bredare kontext som lokalsamhälle (skillnaden mellan att vara muslim i

storstad och småstad), välfärdsstaten Sverige (med sin mycket bestämda utbildnings- och jämställdhetsideologi) eller världen i stort i globaliseringens tidevarv. Flera av informanterna besöker sina hemländer eller släkt i diaspora i andra länder. Detta finns endast antytt i studien och de transnationella aspekterna av de unga kvinnornas liv förblir otydliga.

Pia Karlsson Minganti har tagit oss nära nio individer i det svenska samhället och visar genom sin empirinära metod på människor och det mänskliga bortom kategorier och stereotyper. Avhandlingen visar på komplexiteten och motsägelserna i de unga kvinnornas livsvärldar, och genom att utgå från genusordningar och maktstrukturer blir inte heller deras tillkortakommanden, besvikelser eller i vissa lägen passivitet viktigmiserande utan symptom på de strukturer och diskurser som formar och styr människor och som pareras mot den egna viljan och initiativkraften.

Muslima är en i alla bemärkelser läsvärd avhandling. Den har en flytande framställning, den levandegör och är en genomarbetad och konsekvent bok för en läsekrets långt utöver den akademiska.

Catharina Raudvere, Köpenhamn

Fataneh Farahani: *Diasporic Narratives of Sexuality: Identity Formation among Iranian-Swedish Women in Sweden*. Acta Universitatis Stockholmiensis, Stockholm 2007. 326 s. ISBN 978-91-85445-62-2.

I began this thesis just after reading a travel article in the Guardian newspaper written by Tony Wheeler (2007), head of the Lonely Planet travel guides. He was recalling his travels in Iran, in particular Tehran, and how much he enjoyed his time there. He tells one story of how when he was waiting to cross a busy road a scooter went past with a man driving and a woman in full hejab on the back. Just as he was perusing the strange visibility to a Westerner of scooting with hejab, the contradictions and links between the modern and the traditional, the woman winked at him. He was stopped in his tracks; a position he says he felt constantly during his experience in Iran. Just when he thought he knew what was going on around him, something came into view that challenged his interpretation. It is this unsettling complexity that is presented by Fataneh Farahani's thesis. It maps the incredibly intricate ways that Iranian women narrate their lives in Sweden through discourses of sexuality